

4.4.2018

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

ASIA LPY:n kirjallinen lausunto / kuulemistilaisuus 5.4.2018

HE 16/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:tä asiantuntijakuulemiseen 5.4.2018 sekä yhdistyksen kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Kuulemistilaisuuden teemaksi on määriteltävä yleiskuva muodostuvasta palvelujärjestelmästä ja tavoitteiden toteutumisesta.

Lääkäripalveluyritykset ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Sote-uudistuksen taustaa

Nyt eduskunnan käsittelyssä olevan sote-uudistuksen valmistelu alkoi vaalikaudella 2003–2007. Jo silloin arvioitiin, että pystyäksemme yhteiskuntana vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin on meidän uudistettava myös sote-palvelujärjestelmäämme. Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuutta uhkaaviksi haasteiksi määriteltiin muun muassa väestön ikärakenteen muutoksesta aiheutuva huoltosuhteen nopea heikkeneminen sekä hoidon ja hoivan tarpeen kasvava kysyntä. Haasteeksi muodostui se, kuinka toimien voimme turvata saavuttamamme hyvinvointitason tai jopa parantaa sitä vaarantamatta kohtuuttomasti julkisen talouden tasapainoa.

Soten tavoitteet

Sote-uudistuksen pitkään jatkuneen valmistelun aikana keskeisiksi tavoitteiksi ovat muodostuneet seuraavat:

1. Palveluiden saatavuuden parantaminen, erityisesti peruspalveluiden osalta
2. Sote-palveluiden saatavuuteen liittyvän eriarvoisuuden vähentäminen – ja sitä kautta osaltaan terveyserojen kaventaminen
3. Kustannusten arvioidun kasvukäyrän taittaminen osana julkisen talouden tasapainottamista. Kyseessä ei siis sote-menojen leikkaus tai säästäminen nykyisestä menotasosta

Näiden kolmen tavoitteen saavuttaminen yhtä aikaa edellyttää merkittävää tuottavuuden parantamista koko sote-palvelujärjestelmässä.

4.4.2018

Kuinka soten tavoitteet ovat saavutettavissa?

Tavoite 1: Peruspalveluiden saatavuus ja nykyistä nopeampi hoidon ja hoivan piiriin pääseminen paranevat, kun otetaan laajasti käyttöön kaikki käytettävissä olevat resurssit – myös yksityisen sektorin palvelutuotanto ja osaaminen. Sama koskee myös muita sote-palveluita.

Tavoite 2: Julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevien ja pääosin rahoittamien sote-palveluiden piiriin pääsee edelleen nimellisellä asiakasmaksulla, jatkossa myös yksityiselle palveluntuottajalle.

Tavoite 3: Palveluntuottajien välinen kilpailu tehostaa niiden toimintaa ja synnyttää kannusteita uusien toimintamallien ja uuden teknologian hyödyntämiseen palveluiden saatavuuden, vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi.

Sote-uudistuksen arvioijat ja kritisoijat ovat esittäneet lukuisia väitteitä, miksi soten tavoitteita ei saavuteta. Näitä arvioita voi lähestyä myös toisesta näkökulmasta. Olemme koonneet yhteen yleisimpiä väitteitä ja toisenlaisen näkemyksen niihin (liite 1).

Uudistuksen taloudellisen tavoitteen saavuttamista on kritisoitu erityisen paljon. Olemme listanneet muistioon (liite 2) kymmenen erilaista asiaa, joiden myötä on mahdollista parantaa tuottavuutta koko sote-palvelujärjestelmässä.

LPY:n muutosesityksiä

Hallituksen esitys valinnanvapauslaiksi on hyvä, mutta LPY pitää kuitenkin tärkeänä, että seuraavat lakiesityksen ongelmakohdat arvioidaan uudelleen ja niihin tehdään tarvittavat muutokset:

1. Sote-keskuksille asetettu vaatimus laillistetun sosiaalialan ammattilaisen palkkaamisesta työsuhteeseen johtaa yliresursointiin ja sitä kautta kustannusten nousuun.
2. Suun terveydenhuollon korvausmalli ei ole toimiva eikä sote-uudistuksen tavoitteiden mukainen.
3. Sote-keskuksilta edellytetty kahden lääketieteellisen erikoisalalan sisällyttäminen palveluvalikoimaan ei ole tarkoituksenmukainen. Tämä vaatimus nostaa kynnystä perustaa sote-keskuksia tai niiden toimipaikkoja sekä johtaa palvelutuotannon keskittymiseen ja lähipalveluiden etäännyttämiseen. Erikoisalavaatimus tekee myös kapitaatiokorvauksen määrittelystä entistäkin hankalampaa.
4. Eräät lakiesitykseen sisältyvät palveluntuottajille asetetut tiedonantovaatimukset ovat kohtuuttomia. Esimerkiksi yritysten kustannusrakenne kuuluu liikesalaisuuden piiriin.

Valinnanvapauslaki osana sote-uudistusta

LPY:n mielestä hallituksen esittämällä ratkaisumallilla ja siihen liittyvällä lainsäädännöllisellä viitekehyksellä on mahdollista saavuttaa kaikki sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet. Lainsäädäntö määrittelee toimintaympäristön ja pelisäännöt. Toteutuksesta vastaavat käytännön toimijat eli ministeriöt, maakunnat ja alan palveluntuottajat – kukin oman roolinsa mukaisesti.

4.4.2018

Yksittäisiä keinoja ja toimenpiteitä soten tavoitteiden saavuttamiseen on lukuisia. Valitettavasti nykyiseen palvelujärjestelmään ei sisälly riittävästi kannusteita näiden keinojen käyttöön. **Hallituksen esittämässä mallissa syntyy oikeansuuntaisia kannusteita uusien toimintamallien ja teknologioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Yksi keskeisimmistä kannusteista on palveluntuottajien välisen avoimen ja reilun kilpailun lisääminen kansalaisten valinnanvapautta parantamalla.**

LPY:n näkemyksen mukaan nyt käsittelyn kohteena oleva hallituksen esitys valinnanvapauslaiksi täydentää hyvin sote-uudistuksen kokonaisuutta.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
puh. 040 518 5799
ismo.partanen@lpy.fi

Liite 1: Muistio: väitteet ja vastaväitteet sotessa

Liite 2: Muistio tuottavuuden parantamisen elementeistä sotessa